

Oponentský posudek disertační práce

Mgr. Pavla Šrámková:

Profesní příprava farmaceutů v České republice

Důležitým úsekem sociální farmacie je bezesporu problematika farmaceutických pracovníků, kteří zabezpečují poskytování farmaceutických služeb a také se podílejí na všech činnostech, které zajišťují cestu léčiv ve společnosti. Nejde jen o kvalitu léčiv, jejich dostupnost, bezpečnost, ale také dostatek informací, které při řádném užívání léků jsou nutné a nepostradatelné. Proto postavení farmaceuta ve společnosti má nejen historickou důležitost, ale také obrovský význam v současné době a v budoucnosti, kdy právě zdravotní péče se nemalou mírou podílí na kvalitě života a jeho prodlužování.

Téma práce bylo vybráno vhodně a také cíle a úkoly, které si kandidátka dala, jsou voleny správně s tím, že sice nelze stanovit detailní vývoj profese, ale spíše analyzovat vývoj, srovnávat se zahraničím a na základě studií předložit náměty, jak by příslušní řídicí představitelé oboru měli přípravu farmaceutů v zájmu společnosti směřovat.

Práce má celkem 260 stran, 195 citací literatury řazené podle abecedy prvního autora, jasné závěry a doporučení dalšího vývoje a opatření. Autorka vychází nejen ze studií literatury, analýzy, ale i z vlastních šetření provedených v odborném terénu a mezi studenty. Dělení práce je tradiční, přehledné a psané srozumitelně a jasně. Vytknout lze jedině nestejnou šíři jednotlivých kapitol, což vychází z množství dostupné literatury a z individuálního přístupu, protože vlastní téma si spíše vyžaduje kolektivní přístup skupiny odborníků než individuální přístup. Autorka proto připravila jen fundované podklady a návrhy. Předložená práce je bezesporu dokumentem, který u nás nemá v současné době obdoby a **na úrovni zpracovává významný úsek profesiografie farmaceuta.**

Jednotlivé části práce hodnotím následovně: **Úvod a cíl práce** je uveden jasně a odpovídá záměrům práce. **Teoretická část** přehledně shrnuje nejen historický vývoj profese, studia, ale i problémy postavení ve společnosti, systémy studia nejen vysokoškolského, ale i vznik středoškolského studia a kontinuálního – celoživotního vzdělávání. Autorka zde navazuje na dřívější přehledy a zejména si všímá posledních období. Samostatná kapitola je věnována nejen platným právním předpisům, ale i kreditnímu studiu. Více pozornosti mohla věnovat a zhodnotit trojborové studium farmacie v době od r.1976 do r.1990 a jeho dopad na praxi. Kladně hodnotím, že ve své práci shrnuje výsledky všech dosavadních diplomových a rigorózních prací, které se problematikou studia zabývaly a to zejména v zahraničí. Je pochopitelné že tato část práce klade velký důraz na předpisy EU. Zde bych více zdůraznil, že studium na farmaceutické fakultě UK již od svého založení stavělo na biologizaci studia a zdravotnickém zaměření, tak jak to dnes doporučují předpisy EU a v podstatě i Světové zdravotnické organizace.

Metodická část popisuje jen velmi stručně systém získávání objektivních údajů v průzkumech, které nejsou nejsilnější stránkou práce.

Praktická část vychází nejen z provedených průzkumu, ale především z analýzy vývoje studia z posledních let. Domnívám se, že řada údajů – např. studijní plány mohly být zestručněny v závěrech a nemusely být opisovány. Je tu příliš faktografických údajů tam, kde stačila citace. Přínosem vidím v kapitolách, které analyzují situaci v zahraničí. Myslím, že zde autorka neměla zapomenout i na země ze střední a východní Evropy. Studium v Polsku, Rusku, Litvě aj. nebylo a není na špatné úrovni.

Dostatečná pozornost a velmi dobře zpracovaná je věnována **odborným praxím**. Jde o důležitou součást studia, která v českém systému nebyla dostatečně – a to zejména pro odpor některých průpravných chemických a biologických předmětů na fakultě – ve vývoji studia zpracovaná tak, jak tomu bylo v řadě jiných zemí. Zde až doporučení EU bohužel mělo určitou roli. Stalo se to však v době, kdy praxe nemá již ten význam, jak tomu bylo v minulém století. Je potěšitelné, že v případě praxe má autorka údaje téměř z celé Evropy i z dalších zemí světa.

Za důležitou považuji kapitolu o kreditním systému – systému, který na vysokých školách stále více a více získává význam. Zpracování situace na farmaceutických fakultách je o to cennější.

Závěrečné části práce tj. **Diskuze – Shrnutí a Opatření** považuji za velmi svědomitě zpracované a přínosné. Autorce se zde podařilo zdůraznit nejdůležitější poznatky, které studiem problematiky studia farmacie získala. Její shrnutí údajů, rozbor nejdůležitějších součástí studia farmacie (teorie, praxe, kreditní systém) nejen v ČR, ale i v zemích Evropy jsou vhodně shrnuta a přinášejí řadu poznatků. Podle mého názoru zde schází ještě větší zdůraznění postavení farmacie v systému zdravotní péče, potřeba vlivu státu a WHO na postavení nejen léků, ale i farmaceuta jako jednoho z potřebných zdravotnických pracovníků. Dominantní postavení farmaceutického průmyslu a jeho ovlivňování terapie, často až nekritické a se snahou získat především zisk, spíše škodí společnosti. Uvádím to proto, že role farmaceuta je tak nevhodně ovlivňována. Konečně vědecké poznatky z některých zemí o škodlivosti a vlivu léků na zdraví občanů o tom svědčí.

Závěrem mohu jen potvrdit, že se jedná **o práci velmi potřebnou a opravdu pečlivě zpracovanou**. Přes některé nedostatky a připomínky, na které jsem upozornil, předkládá Mgr.P.Šrámková práci, která je a bude přínosem pro každého, kdo se opravdu vážně chce zabývat dalším vývojem farmaceutického studia v ČR a v Evropě.

Doporučuji proto práci přijat a jmenované udělit po obhajobě vědecký titul Ph.D.

Prof. RNDr. PhMr. Dr.h.c. **Jan Solich**,C.Sc,
emeritní profesor FaFUK

Hradec Králové 12.6.2006